ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԵՆԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՈԼԵՋԻ
2025-2026 ՈՒՍ. ՏԱՐՎԱ «ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՄԲ (9-ԱՍՅԱ) ԴԻՄՈՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

8-րդ դասարան՝ Կենսաբանություն: Մարդ
9-րդ դասարան՝ Կենսաբանություն: Ընդհանուր օրինաչափություններ

8-րդ դասարան
Կենսաբանություն: Մարդ

1. Մարդու օրգանները: Օրգանների համակարգերը: Օրգանիզմը՝ որպես միասնական ամբողջություն
2. Օրգանիզմի կենսագործունեության կարգավորումը՝ հումորալ, նյարդային, նյարդահումորալ
3. Արտազատական, ներզատական և խառը գեղձեր
4. Գեղձերի տեսակները: Մակուղեղ (հիպոֆիզ)
5. Գեղձերի տեսակները: Վահանաձև գեղձ
6. Գեղձերի տեսակները: Մակերիկամներ
7. Գեղձերի տեսակները: Ենթաստամոքսային և սեռական գեղձեր
8. Նյարդային համակարգի նշանակությունը և կառուցվածքը
9. Հասկացողություն նեյրոնի մասին, կառուցվածքը և տեսակները: Նյարդերի տեսակները
10. Մարմնական և վեգետատիվ նյարդային համակարգեր
11. Ռեֆլեքս, ռեֆլեքսային աղեղ, օղակները: Պարզ և բարդ ռեֆլեքսներ
12. Ողնուղեղի կառուցվածքը և գործառույթները
13. Գլխուղեղի կառուցվածքը և գործառույթները
14. Երկարավուն ուղեղի, կամրջի և ուղեղիկի կառուցվածքը և գործառույթները
15. Գլխուղեղի բաժինները:Միջին ուղեղի, միջանկյալ ուղեղի կառուցվածքը և գործառույթները
16. Մեծ կիսագնդերի կեղևի կառուցվածքը և գործառույթները
17. Զգայարաններ և վերլուծիչներ
18. Վերլուծիչի կառուցվածքը և գործառույթները
19. Տեսողական վերլուծիչ: Աչքի կառուցվածքը
20. Աչքի օժանդակ հարմարանքներ: Տեսողության խանգարումները և դրանց կանխումը
21. Լսողական վերլուծիչ, լսողական օրգանի կառուցվածքը
22. Լսողական վերլուծիչի աշխատանքը: Լսողության հիգիենան
23. Հավասարակշռության զգայարան: Մաշկամկանային զգայարան
24. Հոտառության և համի զգայարաններ
25. Հենաշարժիչ համակարգի բաղադրամասերը և գործառույթները: Ոսկրի բաղադրությունը, աճը
26. Ոսկրերի միացման տեսակները
27. Մարդու կմախքը, բաժինները, գլխի կմախք
28. Մարդու կմախքը, բաժինները, իրանի կմախք
29. Մարդու կմախքը, բաժինները, վերին և ստորին վերջույթների կմախք
30. Մարդու կմախքի առանձնահատկությունները՝ կապված ուղղաձիգ քայլվածքի և աշխատանքային գործունեության հետ
31. Մկանային համակարգ, մկանների կառուցվածքը և նշանակությունը
32. Մկանային համակարգ, մկանների գործառույթները
33. Առաջին օգնությունը կապանների ձգման, հոդախախտումների և ոսկրերի կոտրվածքների դեպքում
34. Միջավայրի գործոնների և ապրելակերպի ազդեցությունը կմախքի ձևավորման և զարգացման վրա
35. Օրգանիզմի ներքին միջավայրի բաղադրամասերը

36.Հյուսվածքային հեղուկ, ավիշ
37.Արյան գործառույթները, արյան կազմը, արյան պլազմա
38.Արյան ձևավոր տարրեր
39.Արյան մակարդում
40.Արյան փոխներարկում, արյան խմբեր, ռեզուս գործոն
41.Արյան պաշտպանական ռեակցիա: Իմունիտետ
42.Իմունային անբավարարություն: Ալերգիա
43.Արյան և ավշաշրջանառության համակարգ
44.Սրտի կառուցվածքը
45.Սրտային բոլորաշրջան
46.Արյունատար և ավշային անոթների կառուցվածքը
47.Արյան շրջանառության մեծ և փոքր շրջաններ
48.Արյան զարկերակային ճնշում և անոթազարկ
49.Սիրտ-անոթային համակարգի հիգիենան և առաջին օգնությունն արյունահոսությունների ժամանակ
50.Շնչառության նշանակությունը: Շնչառական օրգանների կառուցվածքը և գործառույթները
51.Քթի խոռոչի, կոկորդի կառուցվածքը և գործառույթները
52.Շնչափողի, բրոնխների, թոքերի կառուցվածքը և գործառույթները
53.Շնչառական շարժումներ: Թոքերի կենսական տարողությունը
54.Շնչառության կարգավորումը
55.Գազափոխանակությունը թոքերում և հյուսվածքներում
56.Շնչառական օրգանների հիգիենան և առաջին օգնությունը շնչառության խանգարման դեպքում
57.Արհեստական շնչառություն և սրտի անուղղակի մերսում
58.Սննդի բաղադրամասերը և դրանց նշանակությունը
59.Մարսողական համակարգի նշանակությունը, կառուցվածքը և գործառույթները
60.Բերանի խոռոչի կառուցվածքը և մարսողությունը բերանի խոռոչում
61.Ստամոքսի կառուցվածքը և մարսողությունը ստամոքսում
62.Լյարդի, ենթաստամոքսային և աղիքային գեղձերի դերը մարսողության գործընթացում
63.Մարսողությունն աղիներում: Սննդանյութերի ներծծումը
64.Սնման հիգիենան: Մարսողական օրգանների հիվանդությունները և դրանց կանխարգելումը
65.Վիտամիններ, տեսակները
66.Արտազատության նշանակությունը: Արտազատության օրգանները և դրանց դերը
67.Միզագոյացում և միզարձակում
68.Արտազատության համակարգի հիգիենան և հիվանդությունների կանխումը
69.Մաշկի նշանակությունը: Մաշկի կառուցվածքը և գործառույթները
70.Մաշկի տեսակները: Մաշկի ջերմակարգավորման գործառույթը: Կոփում
71.Մաշկի հիգիենան: Մաշկային հիվանդությունների կանխարգելումը
72.Վերարտադրողական համակարգի օրգաններ
73.Բեղմնավորում, ներարգանդային և հետսաղմնային զարգացում
74.Երեխայի ծնունդը, աճը և զարգացումը
75.Վնասակար գործոնների ազդեցությունը մարդու զարգացման վրա
76.Բարձրագույն նյարդային գործունեություն: Վարքի ռեֆլեքսային տեսություն
77.Պայմանական ռեֆլեքսների առաջացումը և արգելակումը
78.Խնդիրներ համապատասխան բաժիններից

9-րդ դասարան

Կենսաբանություն: Ընդհանուր օրինաչափություններ

1. Կենդանի օրգանիզմների բաղադրությունը
2. Բջջի անօրգանական միացությունները
3. Բջջի օրգանական նյութերը: Սպիտակուցների կառուցվածքը
4. Սպիտակուցների հատկությունները և ֆունկցիաները
5. Բջջի օրգանական նյութերը: Ածխաջրեր
6. Բջջի օրգանական նյութերը: Լիպիդներ
7. Նուկլեինաթթուներ: Դրանց ֆունկցիաները: Գենետիկական ծածկագիր
8. Նյութափոխանակություն և էներգիայի փոխակերպում: Ավտոտրոֆ և հետերոտրոֆ օրգանիզմներ
9. Պլաստիկ փոխանակություն
10. Նուկլեինաթթուների սինթեզ: Սպիտակուցների կենսասինթեզ
11. Ֆոտոսինթեզ: Քեմոսինթեզ
12. Էներգիական փոխանակություն
13. Կյանքի ոչ բջջային ձևեր՝ վիրուսներ
14. Նախակորիզավոր (պրոկարիոտիկ) բջիջների կառուցվածքը
15. Կորիզավոր (էուկարիոտիկ) բջիջների կառուցվածքը
16. Բջջաթաղանթի կառուցվածքը և ֆունկցիաները
17. Ցիտոպլազմ, բջջի հիմնական օրգանոիդները և դրանց ֆունկցիաները
18. Էնդոպլազմային ցանցի, ռիբոսոմների, Գոլջիի ապարատի կառուցվածքը և ֆունկցիաները
19. Միտոքոնդրիումների, պլաստիդների, լիզոսոմների և բջջային կենտրոնի կառուցվածքը և ֆունկցիաները
20. Կորիզի կառուցվածքը և գործառույթները
21. Քրոմոսոմների կառուցվածքը, քրոմոսոմային հավաքակազմ
22. Բջջի կենսացիկլը: Ինտերֆազ: ԴՆԹ-ի սինթեզը
23. Բջջի բաժանումը՝ միտոզ
24. Անսեռ բազմացում: Անսեռ բազմացման կենսաբանական նշանակությունը
25. Սեռական բազմացում: Սեռական բազմացման կենսաբանական նշանակությունը
26. Սեռական բջիջների առաջացումը՝ գամետոգենեզ
27. Սպերմատոզոիդներ և ձվաբջիջներ: Բեղմնավորում
28. Օրգանիզմների անհատական զարգացումը: Սաղմնային զարգացման շրջանները: Տրոհում
29. Սաղմնային զարգացման շրջանները: Գաստրուլյացիա և առաջնային օրգանոգենեզ
30. Հետսաղմնային զարգացման շրջան
31. Միջավայրի գործոնների ազդեցությունը սաղմնային և հետսաղմնային շրջաններում
32. Գենետիկայի զարգացման հիմնական փուլերը: Ժառանգականություն և փոփոխականություն
33. Գենոտիպ և ֆենոտիպ: Հոմոզիգոտ և հետերոզիգոտ առանձնյակներ
34. Մենդելի հատկանիշների ժառանգման ուսումնասիրման հիբրիդոլոգիական մեթոդը
35. Դոմինանտ և ռեցեսիվ հատկանիշներ: Մենդելի առաջին օրենքը
36. Մենդելի երկրորդ օրենքը
37. Ոչ լրիվ դոմինանտություն: Գամետների մաքրության վարկածը
38. Սեռի գենետիկա: Աուտոսոմներ և սեռական քրոմոսոմներ: Հոմոգամետ և հետերոգամետ սեռեր
39. Սեռի հետ շղթայակցված հատկանիշներ
40. Ժառանգական հիվանդություններ
41. Ոչ ժառանգական փոփոխականություն
42. Ռեակցիայի նորմա
43. Ժառանգական փոփոխականություն: Մուտացիաների տեսակները

44.Մուտացիաների առաջացումը: Մուտածին գործոններ
45.Դարվինի ուսմունքի ստեղծման նախադրյալները: Դարվինի էվոլյուցիոն ուսմունքը
46.Էվոլյուցիայի շարժիչ ուժերը
47.Բազմացման ունակություն: Գոյության կռվի ձևերը
48.Արհեստական ընտրություն
49.Բնական ընտրություն
50.Օրգանիզմների հարմարվածությունը արտաքին միջավայրի պայմաններին
51.Տեսակ: Տեսակի չափանիշները, տեսակի պոպուլյացիոն կառուցվածքը
52.Էվոլյուցիայի գլխավոր ուղիները
53.Կյանքի ծագման ժամանակակից պատկերացումները
54.Էկոլոգիայի սահմանումը: Էկոլոգիայի խնդիրները
55.Բնակության միջավայրը: Էկոլոգիական գործոնները և դրանց դասակարգումը
56.Միջավայրի ոչ կենսածին գործոններ
57.Միջավայրի կենսածին գործոններ: Չեզոքություն, մրցակցություն, սիմբիոզ
58.Միջավայրի կենսածին գործոններ: Գիշատչություն, մակաբուծություն
59.Էկոլոգիական համակարգեր, դրանց բաղադրամասերը
60.Սննդային կապերը օրգանիզմների միջև
61.Էկոլոգիական բուրգ
62.Մարդու տնտեսական գործունեության հետևանքով առաջացած բնապահպանական հիմնախնդիրները
63.Մթնոլորտի պահպանություն
64.Ջրոլորտի էկոլոգիական հիմնախնդիրները
65.Հողերի աղտոտում: Անապատացում
66.Կենսաբազմազանության պահպանություն
67.Շրջակա միջավայրի վնասակար ազդեցությունները մարդու առողջության վրա
68.Խնդիրներ համապատասխան բաժիններից

Կենսաբանություն, Մարդ 8, մաս1, մաս 2
Հեղինակներ՝ Ս.Հ.Սիսակյան, Տ.Վ. Թանգամյան, Գ.Ի.Միրզոյան
«Տիգրան Մեծ» հրատարակչություն 2019թ.

Կենսաբանություն, Ընդհանուր օրինաչափություններ, 9-րդ դասարան, մաս1, մաս 2
Հեղինակներ՝ Է. Ս. Գևորգյան, Ֆ.Դ.Դանիելյան, Ա.Հ.Եսայան
«Աստղիկ գրատուն» 2019թ.
Կենսաբանության խնդիրներ՝ Գ.Գ.Սևոյան, Էդիթ Պրինտ 2009թ.